

4.4.3. Overførsel og ophør af foranstaltninger

Fuldbyrdelsen af en idømt foranstaltning kan kun overføres til en af de andre dele af rigsfællesskabet, hvis der udtrykkeligt er hjemmel hertil. Med den stigende samfærdsel og den større mobilitet, også for kriminelle personer, foreslås det at indføre mulighed for at overføre alle foranstaltninger med tilsyn, bortset fra særlige hjælpeforanstaltninger over for unge (der er lokalt forankrede) til og fra Grønland og Danmark. Frihedsberøvende sanktioner skal også kunne overføres mellem de to dele af rigsfællesskabet, men under hensyn til karakteren heraf indføres en adgang til domstolsprøvelse af overførselsbeslutningen.

Efter de gældende regler ophører foranstaltning ved forældelse efter bestemmelser, der i forhold til dansk ret er mere enkle i regelopbygningen. Foranstaltninger ophører endvidere ved den dømtes død og kan ophøre ved benådning.

De gældende regler er i det hele udformet på en hensigtsmæssig og tidssvarende måde og foreslås derfor opretholdt.

Der henvises i øvrigt til betænkningens afsnit XV.

4.5. Fuldbyrkelse af foranstaltninger

4.5.1. Indledning

At en person er blevet sigtet og tiltalt for en forbrydelse og af retten er anset for skyldig i kriminalitet og idømt en foranstaltning er i sig selv et udtryk for samfundets reaktion på begået kriminalitet. Men reaktionen slutter ikke hermed. Den idømte foranstaltning skal fuldbyrdes, dvs. at den dømte skal betale en bøde, undergives tilsyn, sættes i anstalt eller måske undergives flere indgreb i kombination.

De kriterier, som lovgiver har lagt vægt på ved valg af foranstaltning, må også præge fuldbyrdelsen, hvis foranstaltningen skal virke efter hensigten. Af forrige afsnit fremgår det, at der efter kommissionens forslag ved valg af foranstaltning skal lægges vægt både på lovovertrædelsens grovhed og på gerningsmandens personlige forhold. Disse hensyn præger naturligt også kommissionens forslag til, hvorledes *fuldbyrdelsen* skal lægges til rette. På den ene side medfører hensynet til en effektiv fuldbyrdelse (retshåndhævelsen), at der i kommissionens lovudkast lægges nogle faste rammer for, hvad der skal ske under fuldbyrdelsen, hvad enten det drejer sig om inddrivelse af bøde, gennemførelse af tilsyn eller frihedsberøvelse. Rammerne er snævrere, jo grovere en forbrydelse der er tale om. På den anden side medfører kriminalpræventive hensyn og hensyn til gerningsmandens resocialisering, at der inden for de nævnte rammer overlades kriminalforsorgen som fuldbyrdelsesmyndighed en

skønsmæssig adgang til at tilpasse fuldbyrdelsen med disse hensyn for øje. Nogle skønsmæssige, administrative afgørelser er af så indgribende karakter – eller træffes ellers af retten – at der foreslås en særlig nem adgang til domstolskontrol.

4.5.2. Den nuværende ordning

4.5.2.1. *Historisk tilbageblik.* Ved indførelsen af kriminalloven i 1955 var det som nævnt udgangspunktet, at der skulle anvendes forsorgsprægede foranstaltninger kombineret med tilsyn, f.eks. dom til arbejde eller uddannelse, anbringelse hos plejefamilie og lignende. Der var dog ikke tradition for en selvstændig forsorgsmyndighed. Ved retsplejeloven var der blevet etableret et organiseret politi, der blandt meget andet nu også fik til opgave at organisere fuldbyrdelsen, herunder finde frem til egnede personer, der kunne føre tilsyn med lokalsamfundets egne lovovertrædere. Skønnes resocialisering ikke nødvendig, kunne man nøjes med at idømme en bøde. Et behov for anstaltsanbringelse i en kortere periode blev imødekommet i 1956 ved etablering af den første anstalt, forvaringshjemmet i Nuuk med 6 pladser. Forvaringshjemmet – og senere anstalterne – viste sig dog ikke at yde tilstrækkelig sikkerhed over for de farligste kriminelle, og i 1958 overførtes den første dømte til forvaring i Anstalten ved Herstedvester i Danmark.

Med den hurtige samfundsudvikling viste det sig i løbet af få år uoverkommeligt for politiet at finde tilstrækkeligt mange egnede og villige opholdsværter og tilsynsværger, hvorfor den hyppigst anvendte foranstaltning blev bøde selv for grove lovovertrædelser. Herefter påbegyndtes en stigende professionalisering af fuldbyrdelsen såvel i som uden for anstalt.

Forvaringshjemmet blev i 1967 erstattet af en ny afsoningsanstalt med 18 pladser, der i 1976 blev udvidet til 28 pladser. Samtidig blev der opført 2 nye anstalter (i Qaqortoq og Aasiaat), så anstaltskapaciteten i slutningen af 1970'erne var steget til 44. De indsatte var fortrinsvis beskæftiget på lokale arbejdspladser. På grund af fortsat pladsmangel blev de 3 anstalter udvidet i løbet af 1980'erne og 1990'erne, således at der i 2001 var *en anstaltskapacitet i Grønland på 74 pladser*, fortsat under ledelse af politimesteren. Nedsendelse til Danmark af forvarede og psykisk syge kriminelle er fortsat. Politiets detentioner, indrettede til berusere og tilbageholdte, er også, særligt i spidsbelastningssituationer som ved udgangen af 2001, blevet anvendt til afsonere.

Sideløbende med udvidelsen af anstaltskapaciteten skete der en *organisering af forsorgsarbejdet*, fra 1965 ved en forsorgsleder ansat ved politimesterem-